

Az internet elterjedésével teljesen természetes dologgá vált, hogy az Egyház, a vallás is megjelentek a virtuális térben. Napjainkban már mindennapos dolognak számít, hogy egy pap digitálisan rögzíti a misét, majd feltölti a világhálóra, a különböző vallási anyagok immár online is hozzáférhetők a hívők számára. A legújabb felmérések szerint minden negyedik internetező spirituális okokból csatlakozik a világhálóhoz. Egyelőre még megjósolhatatlan, hogy ez miként hat majd az Egyházra vagy a más vallásokra.

A spirituális okokból internetezők száma több, mint a partnert keresőké, az online banki ügyeket intézőké, a szerencsejátékokkal foglalkozóké vagy az internetes aukciókban résztvevőké. Többségük vallási témák iránt érdeklődik, ajánlatokból pedig nincs hiány.

Például 2010-ben a Vatikán által szeptemberben létrehozott internetmissziós hivatal, amelynek mottója UBICUMQUE ET SEMPER, vagyis Mindenhol és mindig; a 160 változatban megjelentetett a Biblia és más vallási és Egyházi tematikájú oldalak.

Az interneten mindenki nagyon könnyen találkozhat a különböző kultúrákkal és vallásokkal, éppen ezért kiváló platform a vallások közötti párbeszéd kialakítására. **Bernd-Michael Haese** teológus szerint azonban közel sem mindegy, hogy mindez milyen formában és színvonalon valósul meg. Az online vallási élet szabályozása egyelőre fel sem merülhet.

A hittudós ugyanakkor úgy vélte: **fontos, hogy a vallási anyagok ne kötődhessenek egy vállalathoz. Nem jó, ha egy vállalat határozza meg a vallást, miközben az internet lassan maga is egyfajta technológián alapuló vallássá válik.**

A különböző egyházak közül kiemelkedik a Vatikán, amely tett már közzé pápai levelet a Twitteren, XVI. Benedek pápa pedig blogolásra buzdította a híveket és Facebook-alkalmazást indított. Emellett jelentek meg Linux-disztribúciók kifejezetten keresztényeknek és hithű zsidóknak.

Ez lehet pozitív oldala. De nézzünk bele kicsit a másik oldalra.

Manapság sajnos sok negatív befolyást, és ráhatást tapasztalhatunk életünkre ezen a téren akár személyes, akár társadalmi síkon.

Jonathan Haidt pszichológus szerint a közösségi hálózatok a vadnyugat felé változtak, és szétbomlasztják társadalmunkat. A közösségi hálózatok jutalmazza az exhibicionizmust, és a megszegés eszközeiként működnek.

A bibliai **Bábel** tornyának története annak a metaforája, amit a közösségi hálózatok tesznek a társadalommal – mondja a pszichológus.

A közösségi média *"olyan rendszert hozott létre, amely kevesebb mint a demokrácia, de több mint a legerőszakosabb uralom"* - vélekedik Jonathan Haidt pszichológus egyik esszéjében.

A közösségi média olyan, mint a bibliai Bábel torony – az emberek elvesztették megértésüket, és ahelyett, hogy összefognának, háborúzó klánokra osztják a társadalmat, amelyek nem bíznak meg egymásban (J. Haidt). Továbbá azt mondja, hogy a szociális háló vált az exhibíció területévé. Ma az fontosabb lett, mint a például a képesség, vagy az emberi értékek.

A közösségi hálózatok a gyűlöletterjesztés eszközeivé váltak, *"a vírusos tartalmak kulcsa a felháborodás, a képességnél pedig az exhibíció – tehát önmutogatás, kacérkodás, magakelletés a fontosabb"* - jegyzi meg a pszichológus.

Egyik másik esszéjében Haidt kijelenti, hogy a közösségi hálózatok rontották el a demokráciát és aláásták az állami intézményekbe, a médiába és az emberekbe vetett bizalmat.

Alexandra Alvarova cseh származású dezinformáció- és propagandaszakértő szerint a közösségi média tömeges lebutításunk és ellenőrzésünk eszközüvé vált. *„Mint emberiség ezt nem élhetjük túl egészségesen”* – mondja.

Szerinte ez olyan, mint a drog az ivóvízben. Feladata nemcsak a közvélemény megváltoztatása, hanem mindenekelőtt annak finom manipulálása. Egyes véleményeket gyakran úgy élik meg és gondolják el, hogy kimondják.

A propaganda, reklám, manipuláció sokszor hazugságokat, féligazságokat terjeszt, ahogyan az annak is tűnik. A hazugságok, hamis információk terjesztése és a dezinformáció a modern virtuális fegyverek közé számít. Ennek egy hihetetlenül kreatív arzenálja is van ami az igazsággal való munkavégzése, amelybe keverednek a jelentések, ékezetek, itt-ott egy kis hazugság, néha más hangnem, megfelelő al-szöveg, egy kicsit manipulált fotó.

Amikor célt ért az emberben, többet akar, de nem tudja miért. Szinte mindenki fogyasztja, felnőtt, fiatal, öreg és mindannyian tudtán kívül -az összes generáció X,Y,Z, ALFA vagy éppen a Baby-boom korszak generációja is.

Mindannyiunknak van gyenge pontja, és valamilyen célcsoportoz tartozik. Sokszor mi is "lennyeljük a csalit", és elhiszünk valamit, ami manipuláció, ami hazugság. Nagyon nehéz

megkülönböztetni, hogy az interneten mely információ igaz, komoly, illetve ellenőrzött. És milyen szándékkal írták.

Az internetes információkon alapuló véleményalkotásban az érvelésünk kis szerepet játszik. Mindannyiunknak van egy gyenge pontja, amelyen keresztül befolyásolhatók vagyunk. A média irányítói ismerik ezeket a gyenge pontokat, és olyan nyelven beszélnek, amely ösztönös tömeges beleegyezést kelt. Négyféle okból akar befolyásolni minket.

1. A pénz. Mert a média számára ez a pénz forrása, vagy annak atmoszája. Ez még talán elfogadható.
2. Hogy az internet és a közösségi oldalakat fontos „elnépiesíteni.” Elhitetni velünk, hogy a hírek és az információk itt születnek meg maguktól a képernyőn és ingyen. Itt tudni kell, hogy a hírek nem itt születnek meg és, hogy semmi sincs ingyen. De sokan ezt így hiszik.
3. Annak az eszköznek a felhasználása amit a szociál-és tömegpszichológia nyújt, hogy minél jobban, kifinomultabban, korszerűbben, tudományosan megalapozva és ötletes alkalmazásokat vessenek be céljaik elérésére.
4. Kihasználják a mi felkészületlenségünket, naivitásunkat, tudatlanságukat, amatőrismusunkat s amit csak ki lehet használni vagy meglovagolni.

Röviden megfogalmazva a virtuális valóság „tapasztalt tényekké” válik anélkül, hogy észrevennénk. Beigazolódik az a közmondás is hogy, amikor elég sokáig ismételtjük a reklámszlogeneket, akkor a szlogen hirtelen tényé válik – FACTUM EST.

Az internetnek és a világ információs kapcsolatának köszönhetően visszafordíthatatlan változások mentek végbe a világ berendezkedésében is. Nosztalgiaként nézhetünk vissza fiatalságunkra, amikor minden jobb, lassabb, egyszerűbb, érthetőbb volt. Az időt már nem lehet visszaforgatni. A történelmileg bizonyított módja annak, hogy egy zuhanó civilizációból ne az ókorba zuhanjunk, az a tény, hogy felvegyük a harcot és szembesüljünk azzal, ami bizonytalanná tesz, befolyásol, manipulál és megfosztja a személyiségünket, szabadságunkat minden emberi értékektől.

Jézus mondja:

”Ne gondoljátok, hogy békét jöttem hozni a földre. Nem békét jöttem hozni, hanem kardot. Azért jöttem, hogy szembeállítsam az embert apjával, a leányt anyjával, a menyét anyósával. Az embernek a tulajdon családja lesz az ellensége. Aki apját vagy anyját jobban szereti, mint

engem, nem méltó hozzám, ... Aki nem veszi vállára a keresztjét, s nem követ, ... Aki meg akarja találni életét, elveszíti; aki azonban elveszíti értem életét, az megtalálja.”

De senki a világon nem tudja visszaforgatni az időt a virtuális élet nélküli állapotba. Ezért kell próbálni felnevelni egy olyan generációt, amely jól megállja a helyét ebben az új technológiai világban. Ez nem könnyű, mert a virtuális világ a félelemre épül.

Vegyük az Európai Uniót, amely egy merev bürokratikus jogtársadalom. Igaz hogy sok jót is ad nekünk: utak, vállalkozások, műemlékek, épületek, üzleti programok fejlesztésére szánt milliárdokat. Mindennek ellenére még mindig van egy még magasabb koncepció kultúra. A törvény, melyet előírt és ez sokszor badarság.

COVID és oltás politika, szivárvány felvonulások, LGBT kultúra, geopolitikai háború Ukrajnán, migráns kvóták...

Nagyon frappánsan írja le **William Shakespeare**: *Rómeó és Júlia* c. művében: „*Annyira szeretném elfelejteni, hogy miként lettünk kísérleti nyulak, de sajnos úgy nehezedik az emlékezetemre, mint egy bűnös lélek, akit elkárhoztat a bűntudat.*”

Ne felejtjük el, hogy milyen erővel van felruházva A SZÓ- AZ IGE? És hogy a szavak és képek már nem a tények terjesztésének eszközei, hanem mindenekelőtt az összetett érzelmi érzéseket terjesztik. A like kultúra vagy emotikon kultúra (tetszik – nemetszik) természetessé vált az életünkben. A szociális hálón, és virtuális világban megtalálható a szórakozás, a funny kultúra lett az ember modern evangéliuma.

Egyszer a kanadai médiateoretikus, **McLuhan** mondta: A média egy üzenet – és nem is sejtette, hogy negyven évvel később bizonyos nagyon tehetséges emberek a szívükre veszik a szavait.

Vagy éppen **Neil Postman** jövendölte: „Halálra szórakoztatunk” – nem tudván, hogy a stratégiák apostola lesz belőle. Hogy tanaiból származnak a lehetőségek a szórakozás műfajaira. A SZÓRAKOZTATÓ IPAR VILÁGA ennek a koncepciónak köszönhetően virágzik. Ahogy a 91. zsoltár is mondja: „*Sarjadhatnak a bűnösök, akár a fű, és virágozhatnak a gonosztevők, sorsuk mégis örökös pusztulás...*”

Olyan korban élünk, amely felfedezte a tragikus hírek spontán, mulatságos örömét, és tagadja **Szophoklész**t is: „*Senki sem szereti a rossz hírek hordozóit,*”, vagy **Jézus** tanítását: az evangéliumot – örömhír hozóit – apostolait.

Az a szomorú, hogy ezt szereti a mai ember! Tragédiákat, katasztrófákat, lezuhant repülőgépeket és holttesteket a merényletek után! Horror és halálkultúra már a gyermekeink korába ott van.

A sok televízió tulajdonosai számára „*A jó hír csak rossz hír. Az emberek szórakozni akarnak.*”
FB, Instagram, Netflix

Az a módszer, ami „főleg szórakoztató”, ne feledjük egyben kukkoló, rémisztő és megrendítő is – a modern „üzenet” kommunikáció módszerei jól tudják, mit hogyan csomagoljanak, aprítsanak, illatosítsanak. Hogyan szereljék fel az információt képekkel, címsorokkal, rejtett véleményekkel, ellentétes oldalak egyensúlyával.

Azt akarják elérni, hogy meghajoljunk a móka, ténymentes információmanipuláció aranyborjúja előtt – mint választott nép a sivatagban. És mi, mint a **Grimm testvérek** népmeséjéből a hamelni patkányfogó, aki megfújta az érzelmek bűvös sípját, megyünk és megyünk utána.

A virtuális világ örvénye mindenkit magával ragadott. A manipulatív weboldalak új generációjának inváziója véget vetett az ismert újságírás világának. Az erő sötét oldala felébredt. A hazugság az újkorban ízlik, csillog, izgat. És ezért üzletileg sikeresebb.

A semleges csomagolt, kétszer szakmailag ellenőrzött információk világa már rég hamuként hűlt ki az Etna alatt.

De amit a média megtehet és megtesz, az az, hogy bizonytalanságot kelt azzal kapcsolatban, hogy létezik-e erkölcs és igazság.

Joszif Visszarionovics Sztálin elvtárs egyszer azt mondta: „*Húzza meg a csavart ezen az emberen.*” A csavar megfordítása a modern világban nagyon fontos. A „csavar elfordításának” egyik megnyilvánulása az emberek két hevesen gyűlölködő táborra oszlása. Csak kettőnek kell lennie, háromnak már rossz a vektora. Lényeg az, hogy aki gyűlöl, az nem gondolkodik.

George Orwell ezt már tudta. Az a fontos, hogy harcoljanak. Nem fogyjanak ki az ötletekből.

Az igazság hazugság és a hazugság az igazság, ma már nem igazán számít. Fontos, hogy a megfelelő dühös társaság tagja legyél. Az érzelmek a kulcsa szabad akaratunknak, az érzelmek azok, amelyek a kritikai gondolkodás előszobájában mennek ki, és tudatalattink démonainak sziluettjei rajzolódnak ki a falon.

Hit szempontjából ezekre nagyon nehezen találunk választ a Bibliában. De ha feltételeznénk, hogy a nulladik évben lenne virtuális világ, szociális háló vagy Facebook, amely ezeket az alkalmazásokat vetné fel mit a mai világban tapasztalunk akkor bizonyára nem ismernénk a Húsvétot. Miért is?

Mert: Jézus egy egyszerű bajkeverő lenne, aki szét akarta bontani a római birodalmat és megkapta volna azt, amit megérdemelt. Így is nézhetne ki a keresztény hit központi személyének egyik képe, ha 2000 évvel ezelőtt működött volna a Facebook, és csak innen kapnának híreket az emberek.

Elég lenne például, ha az egyiknek a négy evangélista közül a Facebook-ján csak a római propagandát terjesztő oldalakat látnánk lájkolva és olyan felvonulásokon venne részt, amely a békét szeretné Rómával.

Ennek az „evangelistának” a Jézusról alkotott felfogását, mélyen befolyásolná az, amit Facebook-közönsége hallania akarna.

Valószínűleg olyan téves és olcsó státuszokat osztana meg, mint például: Jeruzsálemben már nyíltan felszólítanak mindenkit a Róma elleni harcra. Jézus ebben a megvilágításban felforgató és lázadó lenne, akit valaki fizet vagy szponzorál.

A másik evangélista lehet az ultravallásos Facebook-oldalak területén istenkáromlónak és eretneknek láttatná Jézust, aki lenézi a hagyományos értékeket és a zsidó hitet.

Az első státuszban bizonyára a liberális nacionalista címkét adnák, a többi státuszokban még azt írták volna, hogy a „Jeruzsálemi kávéházhoz” kapcsolódott, a Nikodémus farizeus köré csoportosuló haladó erőkhöz csatlakozott vagy esetleg a Mária Magdolnában megszemélyesített feminista lobbihoz való kötődéséről írnának.

„Állítsák meg az örületet” – ez lenne a legmegosztottabb státusz, amelynek szerzője még azt sem rejtené véka alá, hogy soha nem járt Jézus Krisztus nyilvános fellépésén, és minden idézete másodkézből származna.

Természetesen ez csak feltételezés.

Viszont fontos, hogy a virtuális világban megtaláljuk és azt választjuk ami fontos: ami a belső szabadsághoz vezet, a lelki nyugalomhoz. Hogy kizárjunk életünkben minden befolyásoló, romboló erőt.

Nagyon szépen fogalmazta **Bessenyei Gábor**: *Minden technikai fejlődésnek azt kellene szolgálnia, hogy még inkább emberek lehessünk, hogy több időnk legyen egymásra, hogy humánusabb életet élhessünk. Erre csak új tereteket teremtünk magunknak, ahol bánthatjuk egymást, ráadásul eddig soha nem látott módokon. Ez szörnyű és egyre értelmetlenebb.*

Zárásként imádkozzuk el **Sevillai Szent Izidor imáját**:

Előtted állunk, Szentlélek, és a te nevedben gyűltünk össze.

Egyedül te vezess minket, lelj otthonra a szívünkben;

taníts minket a követendő útra, és arra is, miként járjunk rajta.

Gyengék és bűnösök vagyunk; ne hagyd, hogy zűrzavart szítsunk.

Ne engedd, hogy a tudatlanság tévútra vezessen bennünket,

vagy hogy az elfogultság befolyásolja cselekedeteinket.

Add, hogy megtaláljuk benned az egységet, hogy együtt haladhassunk az örök élet felé, és ne

térjünk el az igazság útjától, sem attól, ami helyes.

Mindezt tőled kérjük, aki mindenütt és minden időben munkálkodsz,

az Atyával és a Fiúval egységben, mindörökkön örökké,

Ámen.

(Jelencsics Gábor plébános, Marcelháza)